- Οι Εμιγκρέδες του Σλάβομιρ Μρόζακ στο Θέατρο του Νέου Κόσμου –

Βήμα στους Μετανάστες

Της Ειρήνης Μουντράκη

Το θέατρο του Νέου Κόσμου έχει καταφέρει στα έξι χρόνια λειτουργίας του να δημιουργήσει τη δική του προσωπική ταυτότητα και κάθε χρόνο φροντίζει να την ενισχύει με καλά μελετημένα και έξυπνα βήματα. Η φετινή του έναρξη αποτελεί μία τέτοια κίνηση. Αλβανοί ηθοποιοί που ζουν και εργάζονται στη χώρα μας, για λόγους καθαρά επιβίωσης σε δουλειές ως επί το πλείστον άσχετες με την τέχνη, ανεβαίνουν πάνω στη σκηνή και με τη σύμπραξη συμπατριωτών τους παρουσιάζουν στο αθηναϊκό κοινό το έργο του Σλάβομιρ Μρόζεκ «Οι Εμιγκρέδες». Έργο που και ο συγγραφέας του το έγραψε (1973) κατά τη διάρκεια της δικής του αναγκαστικής μετανάστευσης στο Παρίσι.

Το πρόβλημα της μετανάστευσης έχει οξυνθεί τα τελευταία χρόνια στην πατρίδα μας. Η Ελλάδα υπήρξε στο παρελθόν πηγή μετανάστευσης. Χωριά ολόκληρα ερήμωσαν, χιλιάδες νέοι εγκατέλειψαν τη χώρα μας κυνηγώντας το όνειρο του καλύτερου αύριο, του ευτυχισμένου και πλούσιου μέλλοντος που τους περίμενε τάχα σε μια ξένη χώρα, σε μια υποτιθέμενη γη της επαγγελίας. Πόσοι βρήκαν τελικά αυτό που αναζητούσαν είναι ένα ερώτημα πικρό. Οι περισσότεροι, αντίστοιχα με τους ήρωες του Μρόζεκ, έζησαν μέσα στη στέρηση και τη νοσταλγία καρτερώντας την ημέρα της θριαμβευτικής τους επιστροφής. Της ημέρας που σαν ήρωες θα γύριζαν στα χωριά τους, πλούσιοι και γεμάτοι σχέδια, για να ζήσουν το υπόλοιπο της ζωής τους. Σήμερα οι Έλληνες δεν ξενιτεύονται. Ζουν και εργάζονται στην πατρίδα τους, τα όνειρα τους και τα σχέδια τους έχουν προορισμό τον τόπο τους.

Η Ελλάδα όμως αποτελεί τώρα με τη σειρά της την γη της επαγγελίας για χώρες πιο φτωχές, για χώρες με έντονα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα, για χώρες που δεν είναι εύκολο να ονειρεύεσαι το αύριο. Έτσι, αρχικά κυρίως Αλβανοί, αλλά αργότερα και μετανάστες από τις λεγόμενες ανατολικές χώρες, κατακλύζουν την Ελλάδα αναζητώντας την τύχη τους. Ζουν, δουλεύουν, κινούνται στη χώρα μας, αποτελούν ένα σημαντικό κομμάτι της κοινωνίας μας, αλλά στην ουσία ζουν απομονωμένοι. Ξεριζωμένοι άνθρωποι που παλεύουν να επιβιώσουν, να γίνουν αποδεκτοί από τους γηγενείς κατοίκους χωρίς όμως να χάσουν την ταυτότητα τους.

Αυτή τη φορά κλήθηκαν να μιλήσουν για το πρόβλημα αυτό οι ίδιοι οι μετανάστες και όχι κάποιοι άλλοι εν ονόματι τους. Τους δόθηκε το βήμα για να εκφραστούν καλλιτεχνικά και για να δηλώσουν την παρουσία τους και στον πολιτισμό της αθηναϊκής κοινωνίας. Ο Λαέρτης Βασιλείου που ανέλαβε την ευθύνη της σκηνοθεσίας γεννήθηκε στα Τίρανα και έχει σπουδάσει υποκριτική στην Ακαδημία Υποκριτικής Τέχνης Τιράνων και στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου. Η παράσταση αυτή αποτελεί και την πρώτη του σκηνοθεσία. Έχοντας βιώσει και ο ίδιος παρόμοια συναισθήματα μπόρεσε να προσεγγίσει το κείμενο του Μρόζεκ με ευαισθησία και με την άνεση που του παρείχε το γεγονός πως οι ίδιοι οι ηθοποιοί του, καλύτερα ίσως και από τον ίδιο, γνώριζαν τον τρόπο για να το αντιμετωπίσουν. Τόσο ο Καραφίλ Σένα όσο και ο Νικόλας Λάμπρου, μετανάστες στη χώρα μας, αρκούσε να ψάξουν στη ψυχή τους για να πλησιάσουν τους ήρωες τους και να τους δώσουν σάρκα και οστά. Οι ερμηνείες τους, συγκινητικά ρεαλιστικές, αβίαστες, γνήσιες απέπνεαν τον αέρα της μοναξιάς και της αγωνίας των ανθρώπων αυτών. Άνθρωποι χωρίς ονόματα καν, που αναγκάζονται να συμβιώσουν για να επιβιώσουν, να αγαπήσουν τη ζωή που μισούν για να την αντέξουν, να κρατηθούν ο ένας από τον άλλο για να μη κυλήσουν στην απελπισία. Η πολιτική διάσταση του έργου περνάει σε δεύτερη μοίρα στη συγκεκριμένη παράσταση χωρίς όμως αυτό να ενοχλεί γιατί είναι πολύ έντονο το στοιχείο της αλήθειας και του συναισθήματος των συντελεστών της.

Η παράσταση παρουσιάζεται και στην αλβανική γλώσσα σε μετάφραση του Λαέρτη Βασιλείου ενώ την ελληνική μετάφραση υπογράφει η Έρση Βασιλικιώτη. Το σχεδιασμό των φωτισμών έκανε ο Χρήστος Τσαμπάς και τη μουσική έγραψε η Μιγκέν Σελμάνη. Τα σκηνικά και τα κοστούμια του Λευτέρη Τσέκου ρεαλιστικά και με έντονη ταυτότητα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η έκθεση φωτογραφιών, με σκηνές από την καθημερινή ζωή των μεταναστών, του Νίκου Τασσούλα στο φουαγιέ του θεάτρου.

Περιοδικό ΑΝΤΙ, τεύχος 799, Παρασκευή 31 Οκτωβρίου 2003